

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

เทศบาลตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โดย กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

เทศบาลตำบลปราณบุรี

อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 57 รัฐต้อง (1) อนุรักษ์ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและ ของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย ประกอบกับ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 50(8) เทศบาลตำบลมีหน้าที่บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจ และศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย สามารถปรับ ประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่าง เหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิต ของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุคสมัย

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เทศบาลตำบลปราณบุรี ได้เล็งเห็นความสำคัญของ ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้จัดทำโครงการสำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านหรือ ประชาชนท้องถิ่นเพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน หรือประชาชนท้องถิ่น เทศบาลตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นปัจจุบัน ตลอดจนเป็นการสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ สำคัญไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน หรือประชาชนท้องถิ่น เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเยาวชนและประชาชนทั่วไปในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน หรือประชาชนท้องถิ่น ต่อไป

กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เทศบาลตำบลปราณบุรี

ผู้จัดทำ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ 1 ความหมายและประเภทของฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	1
บทที่ 2 ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	2
ภาคผนวก	
แบบสำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	

บทที่ 1 ความหมายและประเภทของฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หมายถึง พินความรู้ความสามารถที่ผ่านกระบวนการคิดโดยใช้สติปัญญาของคนในท้องถิ่น มีการเรียนรู้และการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งจนเกิดผลดีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย

2.ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่

2.1 ด้านเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม/การปศุสัตว์/การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ โคก หนอง นา เป็นต้น

2.2 ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน, งานแกะหนังตลุง,งานทอผ้าด้วยมือ ,งานเย็บปักถักร้อย, การทำหัวโขน เป็นต้น

2.3 ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิตโดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของเป็นจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านบริการ เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/ เติง/ตู้) การแปรรูปสิ่งต่างๆ จากยางพารา เป็นต้น

2.4 ด้านการแพทย์แผนไทย คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย (การนวดไทย/การนวดประคบสมุนไพร),การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค, การผดุงครรภ์พื้นบ้านโดยหมอตำแยของชาวไทยมุสลิม (โต๊ะบีแดด) เป็นต้น

2.5 ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า , การสืบชะตาแม่น้ำ, การทำแนวปะการังเทียม, การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น

2.6 ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม, ประติมากรรม,นาฏศิลป์,ดนตรี ,ทัศนศิลป์,คีตศิลป์,การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ เช่นการขับร้องเพลงอีแซว ,ลำตัด,ลิเก,หมอลำ,โนรา เป็นต้น

2.7 ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน เช่น ภาษาโบราณ,ภาษาถิ่น ,หนังสือ ตำรา,ตำรับอาหาร,งานประพันธ์/บทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ,เรื่องสั้น นวนิยาย นิทาน บทเพลงต่างๆ เป็นต้น

2.8 ด้านอื่นๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารไทย อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

บทที่ 2 ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปกรรม

1. คณะยี่งทวิรวมบรรเลง

ข้อมูลโดยสังเขป : ฝึกซ้อมให้กับประชาชนและเยาวชนทั่วไปเป็นประจำและรับงานสถานที่ต่างๆ

ชื่อผู้สืบทอด : คุณใจ อนุกุล

ด้านศิลปกรรม

2.ยุวชนดนตรีมูลนิธิต่างแห่งไพศาลธรรมสถานปราณบุรี

ข้อมูลโดยสังเขป : ฝึกซ้อมให้กับประชาชนและเยาวชนทั่วไปเป็นประจำและรับงานสถานที่ต่างๆ

ชื่อผู้สืบทอด : นายชัยพร ศิลป์ปริญญา

ด้านศิลปกรรม

3.ชมรมนาฏศิลป์เมืองปราณบุรี

ข้อมูลโดยสังเขป : ฝึกซ้อมเป็นประจำและรับงานสถานที่ต่างๆ

ชื่อผู้สืบทอด : คุณประเสริฐศรี จอกระกระจาย

ด้านศิลปกรรม

4.ชมรมเบญจรงค์ โรงพยาบาลปราณบุรี (กลองยาว)

ข้อมูลโดยสังเขป : ฝึกซ้อมเป็นประจำและรับงานตามสถานที่ต่างๆ

ผู้สืบทอด : คุณละม้าย ชาวละเอียด

ด้านเกษตรกรรม

1.ศาลาการเรียนรู้ ศพก.อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ศูนย์การเรียนรู้
การเพิ่มประสิทธิภาพเกษตรกรกิจกรรมป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีชีวภาพ

ข้อมูลโดยสังเขป : ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีชีวภาพ

ชื่อผู้สืบทอด : คุณสุรพล เพ็องสุวรรณ

ด้านอุตสาหกรรม

1. กลุ่มแม่บ้านวิสาหกิจ ชุมชนบ้านเขาน้อย (การทำไข่เค็ม)

ข้อมูลโดยสังเขป : จัดสอนและจัดจำหน่ายตามสถานที่ต่างๆ

ชื่อผู้สืบทอด : คุณเหรียญทอง สุขทวี

ด้านอุตสาหกรรม

2.กลุ่มพัฒนาสตรีบ้านปลายน้ำ (ผลไม้กวน)

ข้อมูลโดยสังเขป : จัดสอนและจัดจำหน่ายตามสถานที่ต่างๆ

ชื่อผู้สืบทอด : คุณอุดม แพนดี

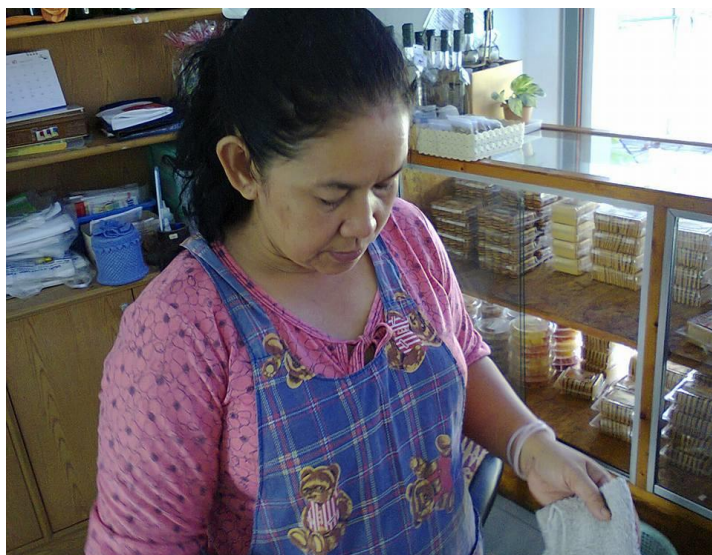

ด้านอุตสาหกรรม

3.กลุ่มวิสาหกิจชุมชนพलयงาม (ขนมปังชีสเชค)

ข้อมูลโดยสังเขป : จัดสอนและจัดจำหน่ายตามสถานที่ต่างๆ

ชื่อผู้สืบทอด : คุณอารมณ ฉิมทอง

ด้านการแพทย์ไทย

1.กลุ่ม อสม.ชุมชนพลา漾าม อสม.ชุมชนเขาน้อยกลาง (ยาหม่อง ลูกประคบ)

ข้อมูลโดยสังเขป : จัดสอนและจัดจำหน่ายตามสถานที่ต่างๆ

ชื่อผู้สืบทอด : คุณจิรพันธ์ สำมณี

ด้านอื่นๆ

1. พิธีสะเดาะเคราะห์ / เรือมังกร

ข้อมูลโดยสังเขป : จัดขบวนทำพิธีสะเดาะเคราะห์ให้กับประชาชน

ชื่อผู้สืบทอด : นายชัยพร ศิลป์ปริญญา

